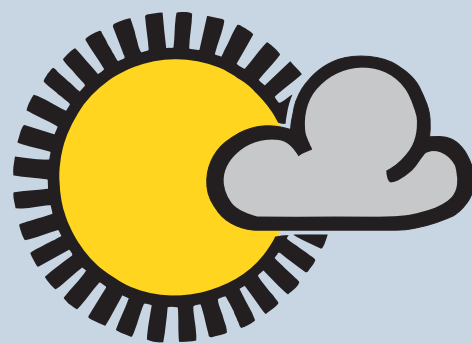

DEMENS FORUM

Demensförbundet
Bildat 1984 och medlem i
Alzheimer Europe

NR 4 2005

Sveriges största handikapporganisation för demenssjuka och deras anhöriga

”Ett annor- lunda liv”

Demensförbundets nya unika skrift ”Ett annorlunda liv” riktar sig till den som nyligen fått en demensdiagnos. Agneta Ingberg och Roland Klang som har Alzheimers sjukdom vet hur det kän- des när de fick sin diagnos. De berättar hur de känner och tänker idag och vad som hjälper dem att orka och att vilja leva vidare. De skriver att livet blir ald- rig som förr, men det är inte slut. Det är ett annorlunda liv.

Skriften finns att få på Demensförbundet. Den finns också på geriatriska kliniker, minnesmottagningar runt om i landet.

Demensförbundet behöver mer resurser för att arbeta för demenssjuka och deras anhöriga!
Stöd Demensförbundets utvecklingsfond pg 25 92 53-3

Innehåll

Ordföranden har ordet	2
Alzheimerdagen 21.9 Axplock från föreningarna	3
Kommunal äldreomsorg Vårdares och närståendes berättelser Catharina Morthenson Ekelöf in memoriam	4
Sagt av politiker... ...Sagt av anhörig – om svensk äldreomsorg	6-7
Ögonblicket En novell om hur mannens demenssjukdom förändrat makarnas vardag	8-9
Från våra föreningar	10-11
Doktorn har ordet Utredning av minnesstörningar	12-13
Korsord	14
Agnetas spalt Dikten "Alzheimer"	15
Förbundsnytt, skrifter Telefonrådgivning	16

DEMENSFORUM

Ansvarig utgivare:

Stina-Clara Hjulström, förbundsordf.

Redaktör: Yvonne Jansson

Tryckproduktion:

Lätta Trycket AB, Stockholm

Prenumeration: 150:–/år

Du som vill skriva i Demensforum:

Skicka in ditt manus till Demensförbundet helst som bifogad fil med e-post. (Spar texten som ren textfil i ordbehandlingsprogrammet). Vi tar även emot din text på diskett eller på papper. Skicka gärna med foton eller illustrationer till din artikel! Vi förbehåller oss rätten att redigera insända artiklar. Citera gärna men ange alltid källan! Adress, se sista sidan.

Nästa Demensforum utkommer i slutet av februari. Manusstopp för nästa nummer är 23 januari – 2006.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Bo kvar hemma

Mörkret smyger sig på. Även om det fortfarande är ganska varmt kommer man inte undan. Hösten är här. Regnet slår mot rutan. Lågorna från brasan speglas i fönsterrutorna. Jag har det gott här hemma på Öland. I somras tänkte vi sälja huset, men vi klarade inte av att flytta. Just nu vill vi bo kvar, men det kommer nog en dag då det inte känns tryggt att bo här som riktigt gammal och skröplig. Jag vill inte sitta isolerad, få en matlåda inlämnad och se olika personal som snabbt tittar in och ut. Då vill jag flytta. Jag vill känna mig trygg, ha människor omkring mig och få stimulans. Frågan är om jag får flytta eller om någon biståndsbedömare skall bestämma att min livskvalité är att bo kvar! Det är vad som förekommer i många kommuner. Många äldre far illa när de tvingas bo kvar hemma för att kommunerna skall spara och lägga över än större ansvar på redan pressade anhöriga. I tidningen hemma läste jag att "politikerna i valrörelsen 2003 lovat att bygga 10 000 nya äldreboenden. Sanningen är att man under denna mandatperiod minskat med 10 700!" Nej, det är inte bra för alla att bo kvar hemma.

Finns det tid och resurser över att vårda?

Olika mätinstrument virvlar förbi. Det ena mer invecklat än det andra. På skrivbordet framför mig ligger ett. Man poängsätter de äldre och demenssjuka från 1 till 15 poäng utifrån social omsorg, omvårdnad eller sjukvård. Längre fram läser jag... "Den totala poängsumman var 3 851,14 (poängen för demensboendena, 900, är som nämnts ovan borträknad). 3 851,14 divideras med 129,250 = effektivitetstalet 29,81. Resultatenhetens antal poäng för januari månad divideras med 29,81, effektivitetstalet" Hur kan man tro att det går att poängsätta människor enligt model-

ler? Vad händer om "enpoängaren" dagen efter mätningen blir en "fyrapoängare"? Vad är det för människosyn som ligger bakom att poängsätta människor? Vore det inte bättre att man lade resurser på att vårda i stället för att räkna och dividera? Hur vore det om man i stället hade arbetsledare som aktivt var med i vårdarbetet såg behoven och var det goda föredömet. Om man rent av litade på personalens kompetens att se vad som behövs!

En lisa för själen

I veckan hade jag förmånen att vara på en konferens på Silviahemmet. Temat var palliativ vård. Professor Barbro Beck-Friis föreläste om *Risk-anhörig*, Professor Peter Strang om *Existentiell kris*, Överläkare Gunnar Eckerdal om *Att kommunicera med den svårt sjuke*, professor P-O Sandman om *Miljöns betydelse inom demensvården* och kaplan Lars Björklund om *Hoppet och sorgen*. Dagen avslutades med att drottningen som varit med hela dagen delade ut Jansen-Cilags och Silviahemmets stipendium till årets mest funktionella demensnätverk. Jag hoppas att det blir många fler konferenser med detta tema. Denna dag med så många inspirerande föreläsare gav näring för själen

Det finns mer att glädjas åt

Nedskärningarna inom demensvården fortsätter på många håll. Det vittnar alla telefonsamtal om som kommer till Demensförbundet. Glädjande nog har antalet föreningar ökat med nästan 20 % och vi har fått många fler medlemmar, så visst engagerar vården av demenssjuka och stödet till deras anhöriga. Det är också många som vill stödja forskningen och skänka pengar till Demensfonden. Det finns mycket att glädjas åt!

Stina-Clara Hjulström

ALZHEIMERDAGEN 21.9

Demenssjuka och deras anhöriga har uppmärksammats på olika sätt av Demensförbundets lokala föreningar runt om i landet genom olika aktiviteter som föreläsningar, utställningar mm. Här följer några axplock.

Borlänge

Dalademokraten uppmärksammade Internationella Alzheimerdagen genom ett reportage i tidningen.

Medlemmarna från Borlänge demensförening, Sven-Erik Eriksson, Anita Lundgren, Eva Svensson och ordförande Ann-Kristin Hedberg informerade allmänheten ute på gator och torg

om demenssjukdomar och hur den drabbar den som insjuknar och anhöriga.

Västervik

Elsebeth Gustavsson, ordförande i Västerviks demensförening intervjuades för ett reportage i Västervikstidningen. Många människor kämpar i det tysta och har svårt att acceptera sjukdomen som innebär en stor förändring i deras livssituation. För många blir föreningen ett första steg mot hjälp. Vi har många som ringer oss och vill prata, och vi kan sedan hjälpa dem vidare till sjukvården. Det fanns även ett reportage om Anne-Marie och Nils Alvelid som fick sin tillvaro förändrad när Nils vid 70 års ålder drabbades av Alzheimers sjukdom. Elsebeth berättar att föreningen också har ut-

□ Elsebeth Gustavsson, ordförande i Västerviks demensförening
Foto Charlotte Delaryd

vecklat ett bra samarbete med kommunen runt anhö-

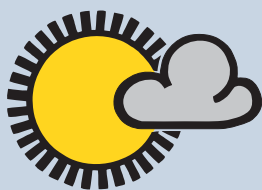
riggrupper och utbildning av hemtjänstpersonal.

Ludvika-Smedjebacken

I Ludvika var det många som fick kunskap om demens och att Västerbergslagens demensförening finns

och vad de gör. Ann-Marie Drottesjö och Anita Johansson och ordförande Ingrid Broman hade ett utställningsbord i Ludvika centrum. Nya Ludvika tidning

och Dalademokraten fanns på plats och hjälpte till att komma ihåg denna utsatta grupp som demenssjuka och deras anhöriga är genom att lyfta fram reportagen.

Ge ett bidrag till:

Demensförbundets

Utvecklingsfond

Pg 25 92 53-3

Västsvensk träff

Mölnåls Demensförening vill redan nu påannonsera sin inbjudan till nästa västsvenska träff lördag den 1 april 2006.

□ Fr v Ingrid Broman, Ann-Marie Drottesjö och Anita Johansson från Västerbergslagens demensförening informerade om demens i Ludvika centrum.

Foto: Stina Rapp, Nya Ludvika tidning.

Populärvetenskaplig sammanfattning:

KOMMUNAL ÄLDREOMSORG

– vårdares och närståendes berättelser

Det övergripande syftet med avhandlingen är att redovisa vårdares upplevelser av att arbeta inom kommunal äldreomsorg och utröna om utbildning och stöd har betydelse för personalen. Ytterligare syfte var att få förståelse för vilka aspekter som är viktiga för att arbetet ska utföras i en vårdmiljö som ger arbetsglädje och arbetstillfredsställelse och därigenom skapa förutsättningar för vårdare att ge äldre bra omvårdnad. Vidare studerades berättelser från närstående i syfte att öka kunskapen om deras upplevelser av att ha en nära anhörig som bor i särskilt boende och om deras möjligheter till delaktighet i omsorgen. Avhandlingen innefattar fem olika delstudier.

Sammanfattande resultat

De sammanfattande resultaten visar att för att öka förståelsen för vårdpersonalens och likaså för de anhörigas

□ Demensfonden har bidragit till Elisabeth Häggströms omvårdnadsforskning, om vårdpersonalens och anhörigas behov av upplevelser i omvårdnaden av demenssjuka.

situation bör man beakta problemen både i ett individperspektiv, dvs i den direkta kontakten mellan de äldre, vårdarna och de anhöriga, och i ett samhällsperspektiv, dvs se vårdarna och de anhörigas situation ur ett samhällsperspektiv. Vårdarna upplevde svek från flera håll. Sveket från samhället och den direkta arbetsledningen dominerade. De ansåg att samhällets ideologi inte stämde överens med deras arbetssituation. Ekonomiska besparingar, svikna löften, tomma ord från politiker, låga löner var för vårdarna en bekräftelse på att samhällets målsättning med god omsorg för de äldre inte

stämde överens med den verklighet de levde i.

De upplevde ständigt att de själva svek de äldre i och med att arbetet var stressigt eftersom de hade för kort om tid för att kunna stanna upp och bejaka de äldres behov. Som en följd av situationen blev vårdarna ofta distanserade i sitt förhållningssätt gentemot de äldre och de drabbades ofta av dåligt samvete för att de visste att de många gånger handlade emot sin egen kompetens och emot vad som kändes rätt för dem gentemot de äldre. Dessa skuld känslor påverkade vårdarna både på arbetet och privat och många

uträttade bara det allra nödvändigaste för att få dagen att gå eller också sjukskrev de sig för att orka med.

Sveket mot dem från den direkta arbetsledningen yttrade sig i att de hade många delegerade arbetsuppgifter som de skulle klara av utan att först fått erforderliga kunskaper för att klara dem. Ledningen beskrevs som icke bekräftande och frånvarande och vårdarna upplevde att de var övergivna av ledningen och samhället. Det som var positivt och viktigt i deras vardag var den närhet och bekräftelse de fick av de äldre och även av det stöd och den samhörighet som fanns mellan arbetskamraterna. Det var det som höll dem kvar i arbetet.

Anhörigupplevelser

De anhöriga upplevde att de var svikna av samhället och även av vårdarna. Från samhället kanaliserades detta i krav på att behöva ta större ansvar än de själva ville ha för de äldre. Kopplingen mellan ekonomiska åtstramningar och försämrade omsorg beskrevs också som att de äldres rättigheter i samhället hade försämrats. När det gäller sveket från vårdarna bottnade de anhörigas besvikelse i att de inte själva blev tillräckligt involverade och delaktiga i omsorgen av de äldre. Samtidigt kände de anhöriga en stor lojalitet gentemot vårdarna eftersom de såg hur stressigt deras ar-

betssituation var och därför ville de inte påtala brister som de noterat. De som gjorde det var oroliga för att stöta sig med personalen. Den känslan stämmer enligt vårdarnas beskrivning av att anhöriga kunde upplevas som krävande. De anhöriga upplevde en ambivalent situation med lojaliteter gentemot både de äldre och vårdarna, och de gav samhällets ekonomiska åtstramningar skulden för de äldres försämrade situation och vårdarnas stressiga förhållanden. De saknade liksom vårdarna en ideologisk debatt som mer handlade om värderingar och omsorg än om pengar.

Slutsatser

Interventionen hade positiv inverkan på vårdarnas ar-

betstillfredsställelse och de slutsatser man kan dra är att stöd, undervisning och handledning är viktigt i omsorgsarbetet. Vidare behöver innehållet i utbildning och handledning, förutom inriktning på direkt omvårdnad och interaktion mellan vårdare, anhörig och äldre, fokusera på samhällets humanistiska grundsyn och de etiska regler som styr vårdarnas arbete genom den lagstiftning som finns. Det är viktigt för vårdarna att bli medvetna om att de är en del i ett helt system i samhället och att de inte är ansvariga för den situation som nu råder inom äldreomsorgen. Vårdarna behöver också stöd, ledning och bekräftelse av en närvarande arbetsledning samt bekräftelse från samhället i form av höjda

löner och inte bara tomma ord om att de är oersättliga och gör en bra insats för de äldre. De signaler samhället sänder till vårdare och anhöriga måste stämma överens med hur dess representanter själva arbetar för att förbättra äldreomsorgen för att vårdare och anhöriga ska känna trygghet i omsorgen om de äldre. Som det nu är har det uppstått ett dilemma för vårdarna och de anhöriga. De kan inte känna igen sig i det kollektiva sammanhang som samhället representerar när det gäller den kommunala äldreomsorgen. Hela avhandlingen kan hämtas på <http://diss.kib.ki.se/2005/91-7140-186-5/>

Elisabeth Häggström

Leg sjuksköterska

Med dr, Univ. lektor

Catharina Morthenson Ekelöf har avlidit

Så hände det som många varit rädda för och hoppats inte skulle hända. Catharina förlorade sin kamp mot cancer. För några veckor sedan avled hon. Det känns så tomt.

Catharina var en så engagerande, varm och fin människa. Hon var också en otroligt bra lyssnare. För Demensförbundet kom hon att betyda mycket då hon stött oss i flera projekt som säkerligen inte blivit av utan hennes stora klokhets och goda råd.

På 1970-talet inledde Catharina sin karriär som vårdbiträde. Hon hann bli både hemvårdsassistent, vårdplanerare och äldreomsorgschef innan hon handplockades till att arbeta som ämnessakkunnig

hos socialminister Lars Engqvist. Genom sitt sätt att vara och sin förankring i verkligheten måste Catharina ha varit en mycket stor tillgång för alla i Regeringskansliet.

Jag hade förmånen att få sitta i den arbetsgrupp som tog fram "På väg mot en god demensvård". Den tillsattes efter att Demensförbundet haft ett möte med dåvarande socialministern Lars Engqvist. Gruppen bestod av flera olika personligheter. I gruppen var Catharina sekreterare. Hon bidrog i allra högsta grad till den fina stämningen i gruppen och lade ner mycket arbete på att rapporten skulle bli lättläst och användbar. Hon brann verkligen för frågorna.

Alla demenssjuka, deras anhöriga och vi som arbetar för dem har förlorat en hängiven förespråkare när Catharina dog. Vi sörjer henne, saknar henne men minns henne med stor tacksamhet och kommer att fortsätta att arbeta mot en God demensvård.

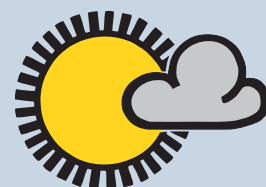
Stina-Clara Hjulström

Ansökan om forskningsbidrag

Demensfondens utdelning av forskningsbidrag – kommer att ske i april 2006. Bidrag kan utgå till medicinsk forskning och omvårdnadsforskning samt utvecklingsarbete rörande stöd åt demenshandikappade och deras anhöriga.

Vi har inget särskilt ansökningsformulär. I ansökan ska stå: den sökandes namn/institution, projektbeskrivning på en halv A4-sida, kostnads-kalkyl samt referenser

Skicka in ansökan i fyra exemplar som skall vara oss till handa senast den **15 februari 2006** och adresserade till Demensförbundets arbetsutskott, Drakenbergsgatan 13, 117 41 Stockholm

Ge ett bidrag till:

Demensförbundets

Utvecklingsfond

Pg 25 92 53-3

Sagt av politiker:

80-TALET HADE FRISKARE 80-ÅRINGAR

– Under senare år har vi blivit matade med information om hur mycket friskare de äldre har blivit. Nu visar dock en rapport att dagens generation äldre över 80 år har sämre hälsa än tidigare vilket är ett direkt resultat av för lite resurser och bristande omvårdnad. Detta är en utveckling Kristdemokraterna länge varnat för och som borde slå spiken i kistan för dem som hävdar att ökade resurser till äldre vård inte är nödvändig.

Det säger Chatrine Pålsson, kristdemokratisk riksdags-

ledamot och vice ordförande i Socialutskottet, i en kommentar angående professor Mats Torslunds larmrapport om att den positiva hälsoutvecklingen under 70- och 80-talet för personer över 80 år har brutits.

– Många äldre har det idag bättre och det gäller framför allt den yngre gruppen äldre. Men för personer över 80 år och äldre har hälsan, i motsats till var många trott, försämrats. Det är bristen på omvårdnad som har resulterat i

denna utveckling. Detta ger oss politiker en tydlig signal om att satsningar på äldre vården måste ta fart. Kristdemokraterna har länge varnat för vilka konsekvenser det ökade antalet äldre kan få utan att vården skjuts till mer resurser. Vi tycks nu kunna se resultatet, en sämre omvårdnad och därmed en sämre hälsa.

– Det vore ett stort svek mot de äldre att inte ta dessa larm på största allvar utan istället bara luta sig emot siffror som visar att den totala hälsan har förbättrats.

Kristdemokraterna föreslog nyligen att äldre skulle erbjudas ett slags mellanboende som inte är till för de svårast sjuka men som ett alternativ till eget boende. Hur samhället tar hand om de äldsta är ett mått på solidariteten i samhället. De äldres situation måste uppmärksammas och förbättras.

Chatrine Pålsson
riksdagsledamot
Niclas Thorselius
pressekreterare

Pressmeddelande
24 oktober 2005

Tid för oss politiker att sluta glömma de demenssjuka!

Det är inte bara gamla människor som drabbas av Alzheimer. Flera är mitt uppe i arbetslivet och har ibland även barn att ta hand om. Många av symptomen för sjukdomen påminner om symptomen för utbrändhet och depression. Hur många personer som fått antidepressiva läkemedel utskrivna istället för demensmedicin är oklart. Men överläkare Niels Andreasen på Huddinge sjukhus menar att så många som upp till 15 procent av de långtids-sjukskrivna över 50 år kan lida av en begynnande de-

mens. Varje enskilt fall där demenssjukdomen inte upptäcks medför ett oerhört lidande för den enskilde. Primärvårdens kunskaper och intresse för att utreda eventuell demenssjukdom är på många håll undermålig.

Från miljöpartiets sida vill vi att kommunerna vidtar åtgärder för att garantera alla dementa ett anpassat stöd. Sju av tio kommuner säger sig vara nöjda med demensvården i sin kommun. Skillnaden mellan politikernas och anhörigas

uppfattning om omsorgen är mycket stor. Vi vill påstå att om vi politiker vore mer insatta i hur demenssjuka och deras anhöriga har det i vårt land skulle vi inte påstå att demensvården är bra.

Miljöpartiet har bidragit till att staten tillskjuter medel för kompetenshöjning inom kommunerna och landstingen. Den så kallade kompetensstegen kan mycket väl leda till en bättre kunskap om demenssjukdomar och således en bättre vård och omsorg. Vi vill

uppmåna alla politiker att delta på demensutbildningarna så att politikernas och anhörigas verklighetsbild inte ska skilja sig så mycket i framtiden. Vi gröna riks-, landstings- och kommunpolitiker utmanar nu övriga partier att se de demenssjuka och agera för att ge dem och deras anhöriga det värdiga liv de har rätt till.

Magnus Johansson
Andreas Porsward

Ur artikel publicerad i
VLT:DEBATT

Sagt av anhörig:

”Alla vill bo kvar hemma”

Så säger några politiker. Därför planeras nu äldreomsorgen så att den dag då vi inte klarar oss själva får vi hjälp i hemmet.

Verkligheten (fallbeskrivning)

Han kommer och hämtar sin mormor som får åka med till svärmors familj. Hela dagen får hon vara tillsammans med barn och barnbarn. Man kan se glädje hos henne, men man kan också se att tankarna inte alltid är där de ska vara. Hon upprepar frågorna om och om igen. De besvaras varje gång men blir inte kvar i hennes minne.

När det är tid att åka hem, säger hon ”Måste jag åka hem nu”? ”Ja det kommer att bli skönt att komma hem och du får lägga dig i din egen säng”, svarar barnbarnet. ”Jag tycker inte det är skönt”, får han till svar. Samtalet pågår på samma nivå som när man övertalar ett litet barn. Tårarna trillar ner för hennes kinder.

Morgonen därpå åker han in till mormor. Han ringer på dörrklockan, men ingen öppnar. Efter en lång stunds väntan hör han en ynkelig röst innanför dörren, som säger ”Jag hittar inte nyckeln”.

”Den brukar ju hänga intill

dörren”. ”Men den hänger inte där nu”. Han hör hur hon går runt inne i lägenheten och småpratar med sig själv. Han ropar från utsidan för att hon skall höra att han finns kvar där. ”Har du något telefonnummer som jag kan ringa”? Men det kommer inget svar från insidan.

Han ringer sin mamma och får ett telefonnummer till hemtjänsten.

Någon plats på ett äldreboende finns inte för mormor som är 91 år och har en begynnande demens. En ständig oro finns varje dag hos de anhöriga.

Efter 40 minuters letande hittar mormor nyckeln och samtidigt kommer personal med mat. Då de kommer in är mormor fullkomligt slut av oro. Egentligen skulle barnbarnet behöva stanna länge men det får bli en snabbfika. Han har 30 mil att åka för att komma hem med sin familj.

Vi vet att mormor går ut på promenader ibland och att hon inte har hittat hem. Hon har berättat om trevliga människor som hon har mött. Men vi vet inget om de personer som hon bjudit med sig hem. Frågan är när hon blir kvar ute bland gatans folk eller när någon bjuder sig själv att gå med henne hem.

Så här ser vår äldreomsorg

ut i dag i många kommuner. Är det ekonomiskt försvarbart att tvinga alla till omsorg i hemmet att stänga äldreboende som ger trygghet och säga upp personal och att inte låta människor själva få välja? Det krävs kompetens för att fatta beslut och för att kunna se HELHETEN i vår äldreomsorg.

Se bakåt - sedan framåt

Jag blir upprörd över den omorganisation som ständigt pågår. Pengar som kunde användas till de äldres välbefinnande. Vi måste se tillbaka på det som har varit bra. Förändringarna i livet är egentligen inte så stora när det gäller människans livsprocess. Vi föds som små individer med de behov som små barn behöver, sedan går livet vidare. Det slutar med att några av oss går tillbaka till att bli som barn på nytt innan vi tillslut dör.

Som nybliven pensionär blir jag arg, förtvivlad över den okunskap som råder bland våra politiska makthavare när det gäller de mänskliga behoven som vi aldrig kan vara utan och att vi alla kommer att bli gamla.

Lyssna på dem som har kompetensen, den finns, jag vet. Demensförbundets kunskap kan alla få ta del av. De har en verklighetskunskap som vi måste ha med oss för att få en fungerande äldre-

□ Solveig Bryntesson Bernlöf.

omsorg. Man kan också besöka våra gamla. De berättar gärna hur de vill ha det och det är de som vet.

Backa tillbaka till det som varit bra och tillför det som kan göras bättre. Åldrandet kommer vi alla att möta, därför borde vi också kunna planera det ekonomiskt. Den ekonomiska krisen måste lösas på ett mänskligt sätt så att vi blir ett friskt samhälle och ålderdomshemmen borde komma tillbaka där gamla vänner kan mötas och må bra på äldre ”dar” och där tryggheten skapas till livet är slut. Det är inte den materiella standarden som är viktig. Det är personal som kan kramas och tillgodose de äldres behov som behövs.

**Solveig
Bryntesson Bernlöf**

Vilket var det första tecknet? Dagen då han glömde bilen vid posten och tog taxi hem? Var det midsommarafton? Nationaldagen? Johannas födelsedag?

Varför? Varför hade hon inte märkt det tidigare? Hur kunde hon vara så förbaskat blind? Hon, som alltid klagat över, att vara den enda som såg. Alla tecknen hade ju funnits där. Rakt framför ögonen. Nakna. Pockande som en ufhungrad varg, bortom vett och sans.

Dysken var ett barmhärtigt tidsfördriv. Hon diskade noggrant. Sköljde glaset om och om igen. Njöt att omslutas av det varma citrondoftande vattnet. Kände kölden och krumheten försvinna ur de värkande händerna. Snart var hon tvungen att gå in i vardagsrummet. Bara en liten stund till. Skulle hon diska om glaset? Hon väntade. Lät diskborsten rotera runt i hon som en propeller, utan någon ledande båt.

Hon väntade. Teven surrade på. En amerikansk komedi med välfriserade äldre herrear och botox-stinna blondiner. Han satt där i sin nötta fåtölj med fötterna på skinnpallen och den blå fleece-pläden runt axlarna, som alltid. Han skrattade. Vad fanns det att skratta åt? Allt var ju bara ett stort svart hål. Där satt de bundna med kalla, stickande bojor och väntade. Jaha, och nu då?

Det var så hon tänkte på kvällarna, när de släckt lamporna och han låg snar-

kande bredvid henne i dubbelsängen. Nu då? Var det här allt? Arbete, stress, pengabekymmer. Efter tjugofem år ljusnade allt för dem och sedan kom det här, som ett kravbrev på posten. Kravet, betalningen för ljusningen. Så gick det när man tog ut segern i förskott! Det hade moster Berta i Pitteå alltid sagt. Hon borde veta.

Två rena fat och en glänsande terrin tog plats i diskvattnet. Hon skrubbade frenetiskt. Det var deras favoritfilm. Vad de hade skrattat åt den under årens lopp! Den hade varit deras,

deras egen! De kunde varje replik, varje skiftning. Deras film! Alla kvällar de sett på den, med bordet fyllt av porslinsaskålar. Chips, jordnötter, dipsås och så hans kalla öl. Han och hon. De.

Tvårt emot deras vänner, hade de kommit varandra närmare när barnen flyttat. Njutit av varandras sällskap. Livet hade blivit bättre och så nu, vad var det nu? Samma film, samma fåtölj, samma fleece-pläd och mindes han det, ens? Hon vågade inte se på honom.

När han skrattade blev hon skräckslagen och undrade om skrattet berodde på att han trodde filmen var ny. Att han såg den för första

gången. Men om han inte skrattade, blev hon rädd för att han inte längre såg det komiska. Det blev outhärdligt. Kväll efter kväll.

Hon hade legat och bett om ett under. Första tiden hade bönerna bestått av lösryckta, ensamma, ångestfyllda ord. Sedan blev de tätare. Desperata. Hon bad om mirakel, bad om missförstånd, felaktiga diagnoser och sedan tillfrisknande. Sedan bad hon bara om att orka. Orka en dag till. Få kraft till att stå ut. Men hade den kommit?

Trettionio år och så det här.

semesterkassan.”– Ge mig det tillbaka! Låt mig få gå tillbaka och aldrig mera vara missnöjd! Låt mig bara få vara där, en liten stund.”

Han skrattade. Högt och bullrande. Ropade hennes namn. Hon svalde ned gråten i magen. Bet sig i underläppen som om den varit ett segt gelé hjärta. Hon hade svikit honom. Hon svek honom. Med sin förbannade svaghet, svek hon honom. När han behövde henne som mest, slank hon undan som en skamsen hund, med svansen tryggt instoppad mellan bakbenen. Gömde sig i köket! Lät honom se

ÖGONEN

De hade delat vardagen i snart fyrtio år. Det värsta var att han hatade sig själv, för sveket emot honom. Trettionio år! De hade älskat, grälat, uppfostrat barn, tillbringat fyra semesterveckor i husvagnen och allt, allt hade hon tagit för givet! Till och med sett ner på det, ibland. Velat att det skulle vara annorlunda, bättre. Tänk om ändå faciten någon gång, kunde anlända före misstagen.

Hon längtade efter de hårda, tårdröpande grälen, på nätterna då ungarna somnat och de var ensamma i köket. De regntunga dagarna i husvagnen, med tjuriga tonåringar och en krypande olust över den krypande

ensam, på deras film. Trots att han kanske ännu mindes att det var deras. Det var ju det som var värst! Ovetskapen. Mindes han? Låtsades han, för att göra henne glad?

Första fasen

Läkaren hade sagt att han bara var i första fasen. Vilken tröst! Bara i första fasen. Det var ju ändå domen som kom! Allt var för sent! Alla drömmar, alla planer, alla tankar som förut varit deras. Hon ville gå in. Krypa upp bredvid honom, som förr. Luta huvudet mot hans breda axel, lukta på honom. Känna hans varma andedräkt emot håret. Vara nära, bara vara nära. Ligga där och tala om barnen, om lå-

net och om semestern. Skulle de fira jul hos Johanna eller hos Hans? Skulle de bjuda hem Lena och Jörgen? Allt det som förut var självklart och hörde till den grå, trista vardagen. Så fel hon hade haft. Vilken idiot, hon hade varit!

Hon drog ur proppen. Tor-kade diskbänken tre gånger. Tog fram en kall öl ur frysen. Fyllde den blå skålen med chips, den gröna med dipsås som vanligt. Som alltid. Så många gånger hon klagat på honom. Anklagat honom för att vara tråkig, fantasilös, grå. Hon hade gnällt över de lugna kväl-

Hon gick in i vardagsrummet. Satte brickan på bordet. Han log, lutade sig framåt. Tog glaset och drack en klunk av ölet. Sedan fäste han på nytt ögonen vid teverutan. De stora fötterna var placerade på pallen. Strumporna skitiga på undersidan. Mjukis-byxorna fläckiga efter mid-dagen. Han hade alltid av-skytt fläckar! Vad han hade gnuggat på fläckar genom åren! På ungarnas kläder, på borden, på golven. Svär-ande. Vad de hade bråkat om de där banala fläckarna! Nu betydde de ingenting. Det var som om han accep-terat dem, ville ha dem där

veta att han inte längre vis-ste, att det var hon, hans fru. Ingen kunde förstå. Hon var ensam. Hon ville vråla ut all smärta. Slå sönder alla bröl-lopspresenter som stod och lipade åt henne i hyllorna. Hoppa på glasbordet, kasta porslinet i golvet. Slå sön-der hela huset. Banka huvu-det i väggen, ända tills hon inte längre mindes, allt som varit.

Han stoppade några chips i munnen. Smackade på dem. Vad hon hade avskytt det ljudet! Nu ville hon höra det hela tiden. Om och om igen. Det var hans ljud. Hennes älskades ljud! Det

främling och hon kunde inte göra något åt det. Bara se på. Hur i h-e skulle då allt kunna bli bra?

”– Älskling, du äter ju ingenting. Vad är det? Du har ju alltid älskat den här filmen. Nu är den snart slut.” Hon såg in i hans vackra, bruna ögon. Mindes den första kyssen i hans bruna gamla Ford. Bröllopsmid-dagen. Deras bröllopsmid-dag, då farbror Knut supit till det och skämt ut hela släkten. Eller när Johanna föddes och han, han grät av lycka, när han trodde att hon inte såg.

Hon log emot honom. Tor-kade bort tårarna med ovan-sidan av handen. ”– Allt är bra. Bara bra.” Hon kröp upp i hans knä. Lutade hu-vudet mot den breda axeln. Kände hans varma ande-dräkt emot håret. Grät. Tyst. Han smekte hennes bara arm. Skrattade bull-rande åt filmen. Smekte försiktigt, över hennes tår-fyllda kind.

”– DET HÄR ÄR
ÖGONBLICKET!
DET HÄR ÄR
ÖGONBLICKET!”
tänkte hon.

larna framför teven. På de tråkiga söndagseftermid-dagarna framför repriserna. Vilka gräl de haft, om var-dagen. Allt hon velat ha, kämpat för och så hade hon haft det där, precis framför ögonen. Allt som hon sak-nat. Det hade stått där och väntat på att hon skulle för-stå. De enda som saknats var de röda rosetterna och presentpapperet.

Det sved bakom ögonen. Inte gråta. Inte visa sorg. Inte delge honom smärtan. Vara stark! Vara glad, för hans skull. Låtsas som om allt vore bra. Det förtjänade han. Hon bet ihop käkarna, som om hon varit en ut-hungrad krokodil som slöt käftarna kring sitt offer.

som ett minne av den han en gång var. Mindes han dem ens? Mindes han deras gräl? Kärleken. Mindes han deras kärlek? Hon vå-gade inte fråga. Var feg. Rädd för det obarmhärtiga svaret.

Tänk om han inte längre såg henne. Tänk om han glömt att hon älskade när han kys-te henne i pannan, smekte henne över kinden. Vad skulle hon då ta sig till? Vem skulle smeka henne över kinden? Vem skulle sitta bredvid henne på verandan? När han inte längre kände igen henne, vem var hon då?

Hur skulle hon orka se in i hans vackra bruna ögon och

fanns åtminstone kvar! Skulle hon spela in det? Höra på det, den dagen då Den dagen, då ...! Hon orkade inte ens tänka tanken. Den dagen, var allt slut! Hela livet! Hon blin-kade bort de hotande tår-arna.

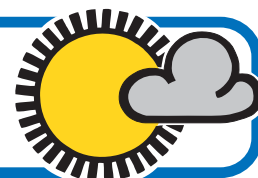
Läkaren hade lutat sig fram över skrivbordet, tittat på dem över glasögonbågarna och sagt på sin skorrande dialekt att allt, allt skulle ordna sig! Hur kunde han veta det? Hon ville sparka honom i hans svällande gubbmage och fråga hur, hur i h-e skulle allt kunna ordna sig? Hennes make. Hennes allt, var sjuk. Han skulle snart förvandlas från hennes bästa vän till en

”– Ögonblicket jag skall minnas hela mitt liv. Ögon-blicket jag skall se för mina ögon, då jag drar mitt sista andetag. Ögonblicket jag väntat på i hela mitt liv, utan att veta. Det här är ögon-blicket! Tack gode Gud för att du hörde mina böner! Tack, för det här ögon-blicket ...!

Ulrika Pettersson

LICKET

Från våra föreningar

Emmaboda

Samarbete, värme och energi genomsyrade heldagsbesöket när förbundssekretäre Lennart Garney och undertecknad från förbunds-kansliet den 7 november gästade Emmaboda kommuns demensanhörigförening, som ligger mitt i hjärtat av glasriket.

gjorde samtidigt en egen drive och lyckades få ytterligare 60-talet nya medlemmar. Han tog telefonkatalogen och bläddrade från A-Ö och började ringa runt till personer han känner mer eller mindre. Han lyckades övertyga alla att gå med som stödmedlemmar, utom en som skulle fundera lite. Göthe delar gärna med sig till

□ *Styrelserepresentanter från Emmaboda kommuns demensanhörigförening.*

100 nya medlemmar!

Ett jättestort **GRATTIS** till demensanhörigföreningen för deras **Rekordstora medlemsrekrytering!**

Ordförande Göthe Johansson fick en idé. Han tyckte att föreningen skulle öka medlemsantalet med 30 %. Varje styrelsemedlem 15 personer skulle ordna 3 nya medlemmar var. Styrelsen antog utmaningen. Göthe

fler föreningar hur han gick tillväga. Det slutade med att medlemsrekryteringen blev dubbelt så stor som man hade hoppats på och idag har föreningen 264 betalande medlemmar.

Vi fick förmånen att besöka Åfors glasbruk. Det var en upplevelse att gå omkring och se hur de arbetade i hyttan. Där fick vi tillfälle att träffa våra världskända

□ *Lions representant Ingemar Axelsson överlämnar en penninggåva till Göthe Johansson, ordförande i Emmaboda kommuns demensanhörigförening.*

glaskonstnärer Ulrika Hydman-Wallien och Bertil Wallien, som bor på orten och har sin ateljé i glasbruket.

Efter intressanta besök på två av Emmabodas boenden

□ *Här tillverkas ett av Bertil Walliens kända huvuden.*

bjöd socialchef Carina Leijon på lunch. Hon berättade om studiecirkeln som hon startat efter önskemål från demensanhörigföreningen. I cirkeln får föreningens styrelse lära sig hur kommunens demensvård är uppbyggd och bedrivs. Biståndsbedömning, ekonomi, socialnämndens arbetsätt, avgifter är exempel på innehåll.

Dagen avslutades med middag som Rotary bjöd på. Un-

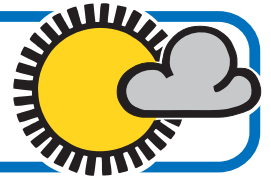

□ *Ulrika Hydman-Wallien och Bertil Wallien i ateljén.*

der middagen fick Emmaboda kommuns demensanhörigförening ta emot en gåva på 17.500 kr från Lions. Pengarna ska föreningen använda till vidareutbildning av vårdpersonal. Infoansvarige från Lions och Rotary samt kommunens socialchef och socialnämndens ordförande tackade föreningen för gott samarbete, men framför allt för det arbete de lägger ner för att stödja demenssjuka och anhöriga.

Yvonne Jansson

Från våra föreningar

Demensdagar i Norrbotten

Lyckade temadagar om demens i Piteå, Luleå, Kalix, Gällivare och Kiruna har nyligen avslutats. Demensföreningen i Norrbottens län och Norrbottens läns landsting har tillsammans anordnat konferenserna.

Konferensen var upplagd så att demensföreningen på orten, landstinget och kommunen hade en timme var där man berättade om sin stödverksamhet och om demensvården. Margareta Häll var initiativtagare till det lyckade projektet.

Landstingsråden Britt Vesterlund och Monika Karls-

son, geriatriker och överläkare Göran Karlsson, neuropsykolog Kjell Fahlander samt personal från Rönngårdens äldreboende, Tärendö medverkade på alla orterna.

Siri och Gunnar Carlsson, från Kalix demensförening var några av föreläsarna som gjorde stort intryck på åhörarna. Siri som själv är drabbad av Alzheimers sjukdom berättade frimodigt om den svåra tiden innan, då hon undrade vad som hände, om känslan, om symptomen innan hon så småningom hamnade hos distriktsläkaren Stellan Båtsman på Ka-

□ Siri och Gunnar.

lix vårdcentral. Där blev hon utredd och fick veta att hon hade Alzheimers sjukdom.

Siri äter demensmedicin vil-

ken har förbättrat hennes hälsa betydligt och gör att hon nu kan ställa upp och berätta om sin situation, sin sjukdom och om vikten av tidig diagnos. Maken Gunnar berättar vad det innebär att vara anhörig. Han pratar om förtvivlan, osäkerheten, undran över vad som händer med den kvinna han lever med, vad som är fel och varför hon fungerar eller inte fungerar som hon tidigare gjort. De gör ett oerhört arbete vilket vi i demensföreningen tycker de bör uppmärksammas för.

*Inger Lampinen
ordförande i Kalix
demensförening*

10 och 20-årsjubilarer

Varberg årets 20-åring

Ett extra stort grattis säger vi till Varbergs demensförening som har funnits och verkat i 20 år. Demensförbundet vill tacka er för all tid och kraft ni lagt ner i ert föreningsarbete under alla dessa år.

Vi gratulerar även

10-åringarna:

Fagersta-Norberg-Skinnskatteberg, Gällivare, Kungälv, Mölndal, Nybro, Partille, Hudiksvall, Torsås och Vadstena.

Jubileumsfesten i Hudiksvall

Hudiksvallsortens demensförening firade tioårsjubileumet på Stallet i Hudiksvall. Gruppen Calebass uppträdde med dans och musik med trummor från Västafrika. Två kvinnor från Thailand lagade god mat från sitt hemland. 44 medlemmar deltog. Geriatriker Åke Svalfors gav en tillbakablick och berömde ordföranden Eivor Johansson som varit med ända från starten.

Föreningen har haft tur att ha "proffsiga medhjälpare". Åke Svalfors var med och bildade föreningen. Han har alltid ställt

□ Eivor Johansson, ordförande har varit med ända sedan Hudiksvallsortens demensförening startade. Nu firar föreningen 10-år. Foto: Lars Sundin, Hudiksvalls tidning

upp och informerat om demenssjukdomar i samband med Alzheimerdagen. Han och hans vänner har också spelat och underhållit. Anders Wimo, forskare och läkare har de också fått kunskap av. Tommy Jonsson har varit

ordförande på alla årsmöten. Föreningen har haft studiecirkel med "Fråga på" med anhöriga och personal tillsammans. Senaste fem åren har de träffat Ljusdals demensförening varje vår, vilket har varit mycket givande.

Doktorn har ordet

Minnesproblem är ju inte bara att man glömmer saker. Förmågan att minnas styrs från flera olika delar av hjärnan. Särskilt hjärnans tinninglober är viktiga för vår förmåga att lära in och komma ihåg. Den som har problem med minnet upplever inte bara problem med att komma ihåg, utan kan också få svårt att klara av planeringen av det vardagliga livet.

Orsaken kan vara stress eller sjukdom. Ibland är det helt normalt att vara "lite glömsk". Till exempel är det vanligt och normalt att uppmärksamhets- och minnesförmågan avtar då man har mycket arbete att göra eller är mycket stressad. Men om man själv eller omgivningen upprepade gånger reagerar på att man har ett sämre minne eller en sämre tankeförmåga än vanligt, kan det betraktas som ett problem och kanske ett tecken på en

sjuklig förändring i kroppen. Minnesproblemen kan också vara ett tecken på depression.

Man glömmer tider och kan inte planera

Tidiga tecken på minnesstörningar kan vara att man glömmer enkla överenskommelser som tid eller plats för möten, eller visar bristande engagemang, framförhållning och planering. Praktiskt kan detta leda till att man har svårt att sköta arbete eller sysslor som tidigare, till exempel att betala räkningar, eller att planera och utföra hushållsarbete.

Viktigt klarlägga orsakerna bakom besvären

Varaktiga störningar av hjärnans minnes- och tankeförmåga tyder oftast på att en hjärnsjukdom ligger bakom. Men det behöver inte alltid vara så. Därför är det viktigt att de bakomliggande orsakerna utreds genom att en läkare gör en undersökning.

Orsaker till störda hjärnfunktioner och minnesproblem:

- stress, överbelastning
- depression
- kroppsliga tillstånd som förvirringstillstånd, hjärntumör, infektion i hjärnan eller vitaminbrist
- demenssjukdomar som Alzheimers sjukdom,

Utredning av

□ Jan Marcusson är professor och överläkare vid Geriatriska kliniken Universitetssjukhuset i Linköping.

vaskulär demens eller pannlobsdemens.

Första steget är att ta det lugnt och försöka sova gott

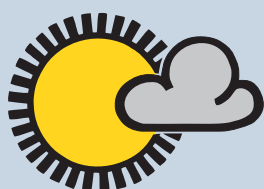
Hjärnan är ett mycket viktigt organ för hela kroppens funktioner. Därför är det lika viktigt att leva ett sunt liv ur hjärnans perspektiv som att ha ett starkt hjärta eller en stark kropp. Om man själv eller någon i sin omgivning märker att minnet eller andra hjärnfunktioner inte är som de brukar ska man i första hand se till att man i öv-

rigt är i balans och mår bra - att man sover gott och inte är stressad eller utarbetad. Om minnesstörningarna inte upphör bör läkare kontaktas.

Tre enkla frågor

Det kan vara en hjälp att ställa sig några enkla frågor för att klargöra hur man själv mår, eller hur en närstående mår:

- Fungerar minnet lika bra som förut så att jag/min närstående klarar av det dagliga livet?
- Fungerar förmågan att lösa problem, tänka, reso-

Ge ett bidrag
till:

Demens-
förbundets

Utvecklingsfond

Pg 25 92 53-3

Doktorn har ordet

minnesstörningar

nera och att planera så att jag/min närstående klarar av det dagliga livet?

- Är sinnestämning och humör som det brukar vara?

Om svaren på någon av dessa frågor tyder på att det inte är som det ska, bör man kontakta sin allmänläkare.

Vänta inte för länge

Om problem med minnet och tankeförmågan inte verka upphöra även om man tagit det lugnt, mått bra och sovit gott under en period, bör man i första hand kontakta allmänläkaren på vårdcentralen eller motsvarande. På orter med universitetssjukhus finns ofta särskilda minnesmottagningar som man också kan vända sig till.

En undersökning behövs som kan förklara varför man har drabbats av besvären. Det är viktigt att inte vänta för länge med att söka läkare vid störande minnesproblem.

Flera olika undersökningar kan behövas

Man blir undersökt på en öppen mottagning om inte det finns särskilda skäl för att man måste läggas in på sjukhus. Ibland utförs utredningen i sin helhet av allmänläkaren men oftast sker den i samarbete mellan allmänläkaren och en sjukhusspecialist, exempelvis en

specialist på ålderssjukdomar, neurologiska eller psykiska sjukdomar.

En viktig pusselbit är berättelsen om hur man själv upplever hur man mår och vad som hänt och vilka minnesproblem man har. Läkaren behöver få klart för sig besvären och hur de utvecklats. Sjukhistorien ger viktig information och vägledning om vilken sjukdom som kan vara orsak till minnesstörningarna. Det är också viktigt att klarlägga problemen för att kunna motverka dem.

Flera olika undersökningar görs:

- Först undersöks hela kroppen noggrant. Läkaren uppmärksammar särskilt hjärnan; minnesfunktioner, tankefunktioner, syn-, språk- och känselfunktioner testas.
- Enkla blodprover tas för att kontrollera ämnesomsättningen, och för att undersöka om man kan ha brist på vitamin B12 eller rubbade kalkvärden. Låg ämnesomsättning eller brist på vitamin B12 liksom för höga nivåer av kalk, kan försämra hjärnans funktioner.
- Ibland genomförs också en datortomografi, en skiktröntgen, av hjärnan. En sådan undersökning kan visa om det finns

vissa sjukliga förändringar på hjärnan.

- Ibland undersöks också den vätska som omger och skyddar hjärnan. Denna vätska finns även nere i ryggmärgskanalen i ryggraden. Ett prov tas genom ett stick i ryggslutet. Provet kan avslöja om det finns proteiner som läckt ut från skadade nervceller eller om det finns en infektion som ligger bakom symtomen.
- Det kan även vara viktigt att undersöka hjärnans elektriska aktivitet genom ett så kallat EEG, elektroencefalogram, genom avläsning via elektroder som man fäster på hjässan. Genom denna undersökning går det att upptäcka bestående skador på nervcellerna.
- Psykologer kan med olika testmetoder komma närmare en diagnos.

Vad kan jag själv göra?

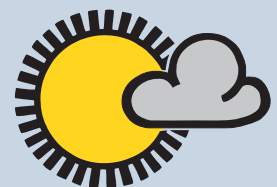
Det är viktigt att leva ett ur hjärnans perspektiv sunt liv för att se om symtomen mildras eller helt går tillbaka. Undvik kroppslig och mental överbelastning i form av stress och för lite sömn. För många äldre är ensamhet och brist på stimulans en vanlig orsak till försämrade hjärnfunktioner och minnesproblem. En brist på social samvaro bör mot-

verkas.

En vanlig erfarenhet för äldre är att det är betydelsefullt med ordning och reda på vardagen och att ha enkla uppgifter varje dag. Att vara aktiv, i ensamhet eller tillsammans med andra, är viktigt för att minska risken för minnesproblem.

Även kosten har betydelse. Ensidig kost eller dåligt sammansatt kost kan medföra risk för vitaminbrist, som kan skada hjärnans celler och bland annat leda till försämrat minne. Alkohol i för stora mängder är en välkänd orsak till hjärnskador och minnesproblem.

Jan Marcusson
professor, överläkare
Geriatriska kliniken
Universitetssjukhuset
Linköping

**Stöd
Demens-
fonden**

Pg 90 08 58-2

AGNETAS SPALT

Demens och teknik

För en tid sedan var jag med om något spännande; ett möte på Hjälpmiddelsinstitutet om demens och teknik. Vi var fyra "patienter" plus sakkunniga.

Det började bra. Vi fick berätta om våra behov och önskemål för att underlätta vardagen. Mycket var vi överens om, förenklade mobiler med större knappar, tekniskt stöd för att ställa in TV och radio, fixa klockorna för vinter- och sommartid. Hjälpt att fylla i blanketter för t ex färdtjänst eller hyresbidrag m m.

Det var ett inspirerande och bra samtal. Sedan kom verkligheten ifatt. Vi visades runt i en "lägenhet" och fick se olika tekniska nyheter, som skulle hjälpa oss dementa. En hel del var enkelt och bra, såsom spisvakt och kranar, som bara rann när man satte händerna under dem. Annat var fruktansvärt skrämmande, rena science fiction.

Vid sängen kan jag få en matta, kopplad till en larmklocka och en bandspelare, där t ex dottern läst in ett meddelande. Kliver jag på mattan, så ryter dottern: "Mamma, gå och lägg dig! Det är mitt i natten!" Tänk om jag överlever chocken med den talande mattan och lyder. Det skulle bli "kissastrof" milt sagt. Jag vet, att det finns larmade mattor på demensboenden, men de pratar inte. De larmar personalen. DET är bra! En rund medicindosa, som laddas av någon piper var tionde sekund i en halvtimme, när det är dags att ta sin medicin. Fattar man ändå inte varför en apparat står och låter, går en signal till t ex dottern. Den talar om för henne, att "mamma har inte tagit sina tabletter". Varför finns det aldrig söner i dessa sammanhang? Men det mest skrämmande var den

□ Agneta Ingberg har Alzheimers sjukdom sedan 2002.

"levande" sälen. Den var mjuk och skön, oerhört rar att titta på. Sälen laddas i munnen med något som såg ut som en napp. "Uppladdad" lät den när jag klappade den, blinkade med sina stora svarta ögon, när jag talade med den och rörde lagom mycket på kroppen. Den ska ge mig trygghet, vara sängkamrat och pratkompis om det inte ens finns en dotter. Så ser min framtid ut. Jag är arg och kränkt. När jag inte längre klarar min vardag, vill jag ha tryggheten i att leva omgiven av kunnig personal, som har till uppgift att vårda, inte av utmattade anhöriga.

Men det handlar om pengar. Just det. Vi sjuka ska bo hemma med talande mattor och pipande medicindosor, spisvakt och rörelsevakt. Inget boende förrän döden står i dörren. Det är för sent. Vi behöver bo in oss medan vi förstår, ATT vi flyttar. Vi vill känna trygghet i att det kommer en människa, om vi trampar på en larmad matta. Vi vill ha en människa att hålla i handen, när oron kommer.

Den charmiga sälen, drygt 30 000 kronor, är visserligen billigare än mänsklig närhet, men är det dit vi vill? Är sälen den som ska hjälpa oss att leva den sista tiden och följa oss in i döden, då har vi trampat på vårt värde som människor och förändrat livsvillkoren i grunden. Men vi har förstås uppnått det viktigaste av allt, att spara pengar.

Agneta Ingberg

Alzheimer

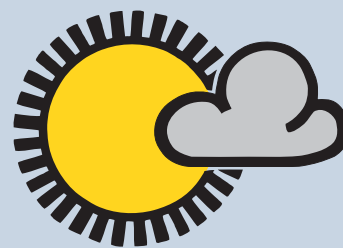
*En solvarm julidag
vid Mälarens strand
sitter på en bänk och håller
min älskade hustrus hand.
Samtalar med
vårt tysta men tydliga
handtryckarspråk.*

*En man i en mindre motorbåt
försöker förgäves
få någon reaktion
från den omöjliga motorn.
Plötsligt –
i den näraliggande uppgiv-
enheten –
flyger båten
rätt ut över fjärden
mot det himmelsblå.*

Medlem 1443

Stort tack

till PaperPak Sweden AB tillverkare av Attends Inkontinenshjälpmedel som även i år skänker ett bidrag till Demensförbundets Utvecklingsfond istället för att skicka julkort.

**Ge ett bidrag
till:
Demens-
förbundets**

Utvecklingsfond

Pg 25 92 53-3

Vill du bli medlem?

Kontakta den lokala demensföreningen på din ort eller ring Demensförbundet.

Vi har 10.000 medlemmar, spridda över hela Sverige i 100 lokala demensföreningar.

Som medlem får du:

- o Demensforum (Demensförbundets tidning) 4 nr/år
- o Anhörigboken - med information och praktiska råd
- o Råd, stöd och hjälp. Utbyta erfarenheter med anhöriga till demenssjuka som är eller har varit i samma situation
- o Möjligheter att i gemenskap med andra påverka och förbättra dementas och anhörigas situation.

Demensförbundets adress:

Drakenbergsgatan 13, nb
117 41 Stockholm
tel 08-658 52 22, fax 08-658 60 68
e-post: rdr@demensforbundet.se
hemsida: www.demensforbundet.se
Pg 25 92 53-3, bg 5502-8849.

Är du anhörig?

Har du frågor?

Demensförbundet
har telefonrådgivning

rikstäckande:

0485-
375 75

lokalt:

Se telefonkatalogen, rosa delen, under rubriken Alzheimers sjukdom, eller Demensförbundet/demensföreningen.

Demenslinjen

Demensförbundets skrifter m m

DemensForum

Pren. på förbundets tidning 4 nummer/år. Pris 150:– (med porto)

Anhöriga i vården

Ett arbetsmaterial för vårdpersonal och anhöriga. Pris 100:–

Att handleda inom demensomsorgen

Hur man kan använda den "jagstödjande metoden". Pris 90:–

Berättelsen om Morbror H

En bok om demens för barn i åldern 9-12år. Pris 70:–

Trädgård – en möjlighet i all vård

Hur man skapar en stimulerande utemiljö inom vården. Pris 90:–

Anhörigboken

En skrift med information och praktiska råd. Pris 90:–

Studiehandledning till Anhörigboken. Pris 50:–

"Fråga på"

Diskussions- och studiematerial kring demensfrågor. Pris 90:–

Demenssjukdomen

Lättfattlig och saklig kunskap om olika demenssjukdomar. Pris 60:–

Den lilla boken om demens

För dig som är anhörig, närstående eller arbetar med dementa. Pris 80:–

I slutet av minnet finns ett annat sätt att leva

Agneta Ingberg om sitt liv med Alzheimers sjukdom. Pris 130:–

Glömska – kan vara en sjukdom

Enkel information om demens på sju olika språk (arabiska, bosniska, engelska, persiska, serbiska, spanska och turkiska).

Broschyr 20:–, ljudband 20:–, videofilm 50:–

Morfars batteri håller på att ta slut

Hjälpmedelsguide med tips och hjälpmedel för en lättare vardag för demenshandikappade och deras anhöriga. Pris 60:–

Ja så kan det va

En film om frontallobsdemens

Videofilm och DVD. Pris 550:–

(Porto och emballage tillkommer för leverans)

Forskning om Alzheimer och andra demenssjukdomar behöver mera resurser!

Stöd Demensfonden bg 900-8582 pg 90 08 58-2